

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegrafu este de d^one ori pe septimana:
Dumⁱnc^a si Joi^a, — Prenumeratiunea se
face in S^bbiu la expediti^on^ea foiei, pe afara la
c. r. poste cu bani gat^o priu scrisori francate,
adresate c^ontra expeditura. Pretulu pren^umerati^oneii
pentru S^bbiu este pe anu 7 fl. v. n.
ear pe o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 71.

ANULU XXIII.

S^bbiu 719 Septembrie 1875.

tru celelalte p^orti ale Transilvaniei et pentru pr^ovinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. i^ora pe
o jumetate de anu 4 fl. v. n. Pentru p^orti, si tieri
st^oreine pe anu 12 1/2 anu 6 fl.
Inseratele se platesc pentru int^orti^on^e o^ora
cu 7 cr. sirulu, pentru a d^ou^on^e o^ora cu 5 1/2, cr.
si pentru a t^orti^on^e rep^orti^ore cu 3 1/2, cr. v. n.

X Diet'a Ungariei.

In sⁱedint^oia casei rep^osentative dela 15 Sept. n. se an^uncie dupa cele formale rezultatulu alegeriloru pentru delegatiuni.

Presid^ontele an^uncia, ca in cartea interpelatiuniloru nu este insemnata vre-o interpelatiune, in cartea de prop^on^eri se afla inse o prop^on^ere a lui Dr. Sv. Mileticiu, care vrea sa aduca unu proiectu de adresa, dara o asemene prop^on^ere nu se tiene de cartea, care e destinata pentru prop^on^eri de sine statatorie inse nu pentru contra-prop^on^eri, cum e cea prezentata de Mileticiu, dreptu acea deputatulu numitu sa-si aduca motiunea pe tempulu desbaterei asup^orti adresei. (Aprobare)

Trecendu ca'a la adresa, se cetescu mai int^orti^on^e t^ote proiectele de adresa, in prim'a linia proiectulu comisiunei esmise de cas'a, dep. dupa acest'a proiectulu partidei independentei si in fine celu substernutu de Miletici. Acestu din urma proiectu dice, ca se bucura de nesuinti'a pronunziata in cuventulu de tron^u, de a promov^o starea materiale a tieriei, dara substernatori^o adresei nu au incedere in viitoriu, pentruca in economi'a statulu domnesce risip'a si o purcedere neratiunale. Cuventulu de tron^u nu cuprinde principie, din cari s'aru put^e conchide la politic'a viitorului. Fara reducerea armatei nu se p^ote cuget^o o imbunatatire a financioloru. Nu e vorba intrensulu de dreptulu de reuniune si convenire, nu se amintesce legea de natiunalitate, independenti'a Croatiei e insuficienta si nu se deschide unu prospectu la reincorporarea Dalmatiei; uniunea cu Transilvani'a nu e perfecta fiindu ca statulu de acolo nu ia^u parte la vieti'a statulu si gravamenele loru nu s'au resolvitu. Relativu la orientu proiectulu lui Miletici afirma, ca cestiunea Turcei europene se va resolve prin crearea de state independente pe peninsul'a balcanului si anume prin impreunarea Bosniei, Erzegovinei si a Serbiei vechi cu principatulu Serbiei si cu Muntenegrolu. Unu atare statu aru fi punctu centralu alu celorlalte popore crestine in orientulu europ^enu si unu aliatu puternicu alu acestoru popore ale monarchiei in aপরার libertati^o si culturi^o contr'a contrarioloru puternici din nordu si apusu.

Pasagiele adresei ce atingeau apăsarea natiunalitatiloru, cu deosebire pretensiunea adresei, ca legea de natiunalitate sa se supuna unei revisiuni, fura intemperate cu sarcasmele indatinatate de diet'a Ungariei.

Presid^ontele: Onorata casa! Déca amu intielesu bine, domnii propunetori vorbescu de o aliantia straina, ei protesteaza contr'a politiceii legislative a Ungariei. Se vede decisilitu a recurge la chiamarea la ordine, in urma intr^orti^on^e sa se tiparesca séu nu acelu proiectu de adresa a lui Miletici?

Al. Csányi sustiene tiparirea din motive ecuitabile, de-si nu aproba cuprinsulu adresei.

Ios. Madarász e contr'a tiparirii. Ministrulu Col. Tisza va fi multiamitu, déca camer'a nu va tipari proiectulu, observa, ca documente, cari vatama natiunea, t^orti^on^e si domnitoriulu nu se pot^e tipari.

Miletici: La tempulu seu voiu

respunde la cuvintele ministrului de interne (Iar^o).

Cas'a decide, sa nu se tiparesca proiectulu de adresa a lui Miletici.

Lud. Horvath, referintele comisiunei de adresa, afirma, ca comisiunea a intielesu insemnatarea dreptulu de adresa; in tempuri normali adresele sunt^u numai unu actu de curtene fara insemnatare.

Comisiunea a fostu de parere, ca prelंगा t^ota starea actuala rea a financioloru vieti'a statulu e in cadrul^u seu regulariu si situatiunea nu se p^ote numi anormale. Regularia bugetulu ocupa acum t^ota inteligenti'a tieriei, nici cuventulu de tron^u nu se feresce de acest'a cestiune, ci relevandu insemnatarea ei indigita directiunea politiceii de rig^o, de legi, prin cari se va delatur^o reulu.

Cuventulu de tron^u nu e unu programu detaiatu, ci numai o indigitare la viitorea activitate a guvernulu si de acea trebuie sa asteptamu ce va lucr^o guvernulu, spre a-lu put^e judeca. Comisiunea se alatura pasu de pasu la cuventulu de tron^u.

Ce priveste proiectulu partidei independentei, acell'a cuprinde multe bune, inse desbaterea cestiunei de statu e superflua acum, cu deosebire fatia de alegerile dietali din urma.

Adresa lui Miletici, dice referintele, e ratecita in ide'a fundamentale, falsa in afirmatiunile ei si in consecuintiele finali vatemat^oria si din aceste motive nu p^ote fi obiectulu reflexiunei.

In urma oratorulu sustiene, ca starea actuala nu e togma de desperatu, ca e de lipsa crutiarea, etc. etc. nisce frase acestea, pe cari fia-care deputatu le reciteza cu ori ce ocaziune, fara de a le si practisa in vieti'a, si fara de a ved^e ca ruin'a financiale ce ne sta inaintea ochiloru, nu se p^ote delatur^o. *Simonyi*, glé.

Er. Csányi, plecandu pentru adresa partidei independente, reflecteaza mai int^orti^on^e, ca adresa lui Miletici se potea tipari, cas'a potea afl^o medilóce pentru a sterge cuvinte ce vatama tier'a si natiunea.

Se mira oratorulu, cum a potutu afirm^o referentele Horvath, ca impregiur^otile actuali sunt^u normali, pre candu chiaru si cuventulu de tron^u accentu^o, ca autoritatea, creditulu, ba chiaru existenti'a natiunei sunt^u periclitate. Oratorulu se apuca de cestiunea de statu, care a remasu dela dechiaratiunea memorabila a lui Tisza in acesta cauza, monopolulu acestei partide, o scarmana, o dechiarare de causatori^o releloru actuali (afacerile comune). Independentia perfecta cere natiunea etc.

Budapest'a 1/13 Sept. 1875.

Si pana candu rep^osentanti'a fundatiunei lui Gojdu intrunindu-se la sⁱedint^oia plenaria, déca va afl^o de lipsa, va dá respunsulu seu la interpelatiunea esita in nr. 68 alu „Tel. Rom.“ — subscrisilu, ca membru alu acelei^osi rep^osentantie i^ou ans'a, de a descoperi pre scurtu, precum ca tocmai acum ese de sub pressa tiparirea actelor fundatiunei lui Gojdu, din cari publiculu interesatu se va put^e convinge nu numai despre corectiunea administrarei fundatiunei lui Gojdu, dara si despre aceea, ca catu de condamnabile e pasirea „junel^u“ Demetriu Magdu, care dupa ce a gustatu

din pânea fundatiunei lui Gojdu acum se crede pre sine indreptatitu de a arunca asup^orti ei cu pietri, si care pre sine Dr.*) numindu-se, inca nu a invetiatu bun'a cuviintia si ordinea afaceriloru preste totu, si in specialu a fundatiunei lui Gojdu, dupa care, d-lui, déca i s'a refusat^o o pretensiune ulterioare, ce nu i se p^ote incuviintia, i st^o calea deschisa de a recurge la congresu, i^ora nu a-si arata indata arm'a in publicitate cu supositiuni false, si denun^otiari despre lucruri, ce nu s'au intemplat, si nici nu se poteau intem^orti la fundatiunea lui Gojdu.
I. Puscariu.

„Belgradu, 11 Sept. st. n.

Concentratiune de trupe turcesci.

Inainte de t^ote 'mi permiti a aminti de fapt'a ca Distici a facutu fiasco cu cuventulu seu de tron^u. In si afara de scupcina ministrulu este socotitu dej^o intre cei mort^o. Mai multu trage inse in cumpana decatu condamnarea regimulu temerea de concentratiunile trupelor turcesci, cari se facu de asta data cu o iuti^ola, care nu s^emena nici decum cu iuti^ola turcesca. Cuventulu de tron^u constat^oza ca o „putere mare“ se concentreza la fruntariile n^ostre si natiunea pretinde a se lu^o mesuri militare pentru aপরার poporulu. Si un'a si alt'a este adev^eratu.

Dupa scirile ce le amu se concentreza sub comand'a lui Hussein Avni Pasi'a, a fostulu mare veziru si seraschieru alu sultanulu, la Nis^u 6 divisiuni de infanteria, 6 regimente de cavaleria, 12 baterie, intre cari 4 cu tunuri cruppiane si 8 regimente de redifi. Se intielege de sine ca t^ote regimintele se punu pre picioru de resbelu. Sa calculamu bataliunile catu se p^ote de mici si 30,000 totu voru dá t^ote laolalta. Scirea cea mai n^oua inca nu este mai putienu insemnata. Dupa aceea P^ort'a concentreza la Viddinu o noua putere armata, care se dice ca nu e mai mica de 16,000. Cu proviantarea acestora si acelor'a s'au incheiatu contracte cu intreprindietori armeni. Déca computamu l^onga aceste fortiele indreptate spre Sientia si Cossovopolie, resultat^oza ca in giurulu Serbiei se asi^odia celu putienu o putere de preste cinci-dieci de mii. Vrea acum Serbi'a sa se asigure numai incatu-va, trebuie sa opuna acestei puteri classea prima a milieliloru sele teritoriale. Classea acest'a face cam 65,000, dara nu gresimu déca vomu dice ca din acesti'a abi^o voru put^e st^o in câmpu 40,000. Trei brigade sunt^u dej^o in câmpu, la fruntariile resaritate si apusene si adeca in marimea aprossimativa de 16,000. Brigad'a din cerculu Belgradulu pomesce astadi la castre, opiniunea publica crede inse ca si acest'a se va indrept^o spre fruntarie. Este lucru siguru pentru ori si cine ca despre o actiune in Bosni'a nu mai p^ote fi vorba, din cauza ca este lipsa a-si grigi serbii de cas'a loru propria. Serbi'a nu s'a sciutu folos^o de momentulu celu adev^eratu, séu l'au petrecutu diplomatisandu, ca si Muntenegru si acum — trebuie fiacare sa ingriješca de pelea sea.

Trupele turcesci neliniscescu mai putienu decatu temerea, ca P^ort'a are intentiuni ascunse. Va fi la locu a revoc^o in memoria o reminiscentia din tempulu abi^o trecut. De unedile vine scirea la Constantinopole, ca raliarele se sumutia la resc^ola. Turbu-

*) Nu Dr., ci Drandu. Red.

rari seriose se pregatescu. Unu generalu, déca nu me insielu érá Dervisipasi'a, disu ca aru fi tempulu a inmult^oti garisonéle in Bosni'a si Erzegovin'a. Hussein Avni Pasi'a, ministrulu de resbelu de atunci si de acum, respunde: „Nu! eu n'asi tramite intr'acolo nici unu soldatu“. La intrebarea: „Pentru ce?“ respunse laconicu: „Pentru ca-mi trebuie soldatii pentru Serbi'a.“

Intentiunea lui Hussein a fostu totud^eun'a de a trant^oti pre Serbi'a la pamentu, incatu se p^ote „a indrept^o erórea cea mare a sultanulu candu au facutu staturi vasale“ — dupa cum se esprima Escelenti'a Sea. Este invederatu ca parerile lui Avni au trecere la Cornulu de aur^u (Constantinopole). In Belgradu „istori'a“ acest'a e pr^e cunoscuta si ómenii ast^ept^ota venirea celor mai seriose evenimente. Actiunea se va restringe pre l^onga apararea fruntariiloru proprie.

Vei intreb^o acum: Insurgentii sa nu mai astepte dela Serbi'a nimic'a? Dela Serbi'a cá atare deocamdata nu, dara dela serbi p^ote. Cetatienii de aici inarméza mereu legiuni cu spele loru „Granicarulu“ spune ca astadi va plec^o generalulu Stratimirovici cu capulu statulu majoru, Andreiu Cnicianin, si se va indrept^o de siguru spre Bosni'a, in care parte s'a dusu dilele aceste patru legiuni. Stratimirovici are 70—80 fosti ofi^ocieri, parte austriaci parte serbesci. Puterea lui se dice a fi mare, nu indrasnescu a o margini cu cifre, pentru ca nu a-siu put^e st^o bunu de veracitatea loru. Fruntariile Serbiei din oficiu sunt^u inchise pentru voluntari, in fapta inse voru trece preste ele destui.“

Acest'a este o ccespundintia a diurnalulu „Fr. Bl.“ pre carea o reproducemu in cea mai mare parte a ei. In fundulu corespundintiei ni se pare a diar^o pre adev^eratii actori ai misc^orilor, cari inse astadi cu ochii liberi nu se pot^e ved^e de locu.

Unu telegramu de alaltieri spune ca consuli puteriloru sunt^u bine primiti de conducatori^o insurgentiloru si ca acesti'a pretindu garantii precise dela regimulu din Constantinopole.

O scire neconstata cerculeza in Vien'a ca turcii aru fi intratu in Serbi'a.

Situatiunea in orientu.

dupa „Pres'a“ din Bucuresci.

Scirile mai importante de dincolo de Dunare ne vinu din Belgradu. Amu publicatu eri telegramele relative la discursulu tienutu de principele Milanu inaintea Scupcinei, si asteptamu testulu acelu discursu spre a-lu public^o si ap^orti^o in intregulu lui. Din resumatulu publicatu dupa telegrame s'a pututu ved^e c^ota amaraciune, ingrigire si patriotismu contine acelu discursu. Dicemu amaraciune pentru ca discursulu tronulu, a constatatu cu c^ota compatimire si durere privescu poporulu Serbiei la suferintiele, macelele si foculu la care este espusa populatiunea crestina din Bosni'a si Erzegovin'a, care e silita parte a fugi de focu si sabia pre teritoriulu serbu, care ii ofera ospitalitate, parte pre teritoriulu austriacu, unde 'si afla scaparea.

Discursulu tronulu, facendu-se echo alu sentimentelor^o poporulu serbu, esprima simpatia pentru acele popore vecine ale caroru case si paduri le vede cum fumega in departare, t^orti^on^e a put^e merge in ajutoriu,

din cauză tractatelor și interesului păcii generale.

Discursul principelui Milanu es- prima și îngrijire din cauza că o parte din populațiunea serba de lângă frunta- riă se găsesc neliniscite în fa- ce mo- mentu și silită a stă cu armă în mână, ga- ț-a-a-si apără caminulu. Ce-va mai multu, se constată gramadirea atătoru trupe de armata turcă în cõstele Serbiei, ceea ce are aerulu de amenințare.

„Acest'a, dice discursulu tronului, tur- bură și mai multu situațiunea.“
Principele Milanu termina discursu- lui seu prin unu apelu la intielep- ciunea sultanului și a puterilor ga- rante că să găsescă mediloculu celu mai nimerit pentru liniscirea Bosniei și Herzegovinei și satisfacerii lor.

Din parte-i principele Milanu și guvernulu celu nou promitu că se voru sili cătu voru pută a creă o stare de lucruri care să redea pacea Bos- niei și Herzegovinei.

Asiá dara noulu ministeriu de ac- tiune alu Serbiei, dela care partitulu seu radicalu, omladin'a, acceptă o de- clarare de resbelu, și majoritatea Scup- cimei a avutu curagiulu și patriotis- mulu intielepțu de a dominá agita- și curențulu resbelnicu alu spi- ritelor, asteptandu mersulu naturalu alu lucrurilor și corespondiendu astu- feliu la dorinț'a puterilor garante.

Astu-feliu, afara de vre-unu casu extraordinariu, insurgenti din Bosni'a și Herzegovin'a nu mai potu sperá în o declarare de resbelu din partea Ser- biei sėu Muntenegrului. Ei se voru vedē reduși la propriile loru fortie și eroismu spre a-si castigá o sörta mai buna.

Este posibilu că lupt'a să se pre- lungescă mai multu tempu, căci in- surgenti ocupă muntii și strimțorile.

Nici unu faptu mai importantu nu ni se anuciá inse de curendu de pre câmpulu de lupta din Bosni'a și Herzegovin'a. Acest'a stagnare a arme- loru coincide óre-cum cu ultimele co- respundinț'e din strainatate care con- sidera insurecțiunea cam pre sfersitu. Noi amu spusu dela inceputu că déca Serbi'a și Muntenegrulu nu voru de- clará resbelu Turciei, ori-ce complica- șiune grava în orientu se va putē in- laturá și insurecțiunea nu va dainu multu, mai alesu în urm'a interven-

țiunii impaciutõre a puterilor dela nordu, cãror'a Europ'a în genere, și orientulu în parte, le datoresce și cu acest'a ocaziune mentienerea păcii ge- nerale.

Ceaa ce va mai datori Europ'a orientala și în specialu popõrele cre- tine din Turci'a midlocirei intielep- te și pacifice a celoru trei puteri de la nordu, va fi obtenerea unoru conce- siuni de la Põrta în favõrea aceloru popõre crestine și introducerea unoru reforme în actualulu sistemu de admi- nistrare alu Turciei. Nisce reforme efi- cace și aplicate cu sinceritate voru folosi atātu Portii otomane, preve- nindu în viitoriu repetirea deseloru revolte din acele parti ale Turciei, catu și popõrelor crestine, care prin- tr'o administrare locale mai libera se voru deprinde cu self-guvernemu și 'și voru desvoltá capacitatea loru morala și materiale pre 'calea civili- sationii moderne.

O asemenea imbunatãtire a sör- tei aceloru popõre crestine este decla- rata necesara și promise óre-cum de cátra Puterile dela nordu și de cátra opini'a generala a Europei. Insași pres'a Englețereii se gasește asta-di angaiata în acest'a opera de imbunata- țire pacifica. Scimulu ca „Times“ a mersu mai departe chiaru de cátu „le Nord“ și alte orgene importante în recla- mele sele în favõrea creștiniloru din Turci'a. Eara „Standard“, organulu ministeriului Angliei, în articolulu ce amu reprodușu, nu erá departe de opi- ni'a lui Times în cestiunea organi- sarii provinciiloru crestine din Turci'a intr'unu feliu de state semi indepen- dente tributare Portii.

Sörtea armelor inse întorcãndu-se contr'a insurgentiloru prepede, de indata vedemu că s'a mai potolitu și entusiasmulu presei engleșe pentru crestini.

Ast-feliu „Standard“, conside- rãndu põte ca s'a aventuratu prea multu în articolulu seu de mai nainte în favõrea creștiniloru, țiene la 6 Sep- tembre unu limbagiu cu totul dife- ritu numindu pe Herzegovinezi Bosniaci nisce *feniani* ai Orientelui și nisce banditi cari comitu atrocități contr'a popula- șiunii turcesci. „Standard“ invõca unu faptu relatatu de corespondentulu seu din Vien'a, care, de va fi adevoratu,

nu e de natura a pledá cauza simpa- tiiloru Europei pentru insurgenti. Se dice că însuși consululu englesu, d. Hol- mes, sosindu la Mostar în Herzego- vin'a a constatatu o „crudime ori- bile din partea insurgentiloru: arde- rea unei case turcesci și a copiiloru înainte parintiloru turci, pre care apoi i-au ucisu asemenea prin casne.

Faptulu este neomenosulu în ade- veru: dér trebuie a nu uitá și bar- bariile și macelariile comise de turci în Bosni'a și chiaru pre teritoriulu serbu la Stolaz.

„Standard“ crede că preste pu- tiene dile insurecțiunea din Bosni'a și Herzegovin'a va fi nabusita, de óre-ce guvernele Serbiei și Muntenegrului, sub presiunea puteriloru garante, au declaratulu că nu voru face resbelu și s'au angaiatu din contra, să impe- dece formarea și trecerea bandelor de voluntari în provinciile revoltate. Déca insurgenti nu voru mai primí astfeliu nici unu ajutoriu din vecina- tate, este probabilu că insurecțiunea se va stinge.

Corespondinț'ele engleșe spunu că totulu numărulu insurgentiloru se suie la 7000 — alta data se dicea 15,000 — din care cea mai mare parte suntu serbi, muntenegreni și dalma- tini. Acest'i'a din urma se dice că s'au întorsu pre la casele lor. Trupele otomane trecu preste 30,000.

Ministeriulu celu nou alu acti- unei din Serbi'a a renunțiatulu la dispo- sitionile partitului seu de a declará resbelu și se va sili a calmá spiritele.

Admițendu că insurecțiunea se va nabusi în curendu, nu e mai pu- tienu adevoratu, că opiniunea Europei s'a pronunțiatulu în favõrea popõrelor crestine, și că însuși Põrta nu va in- tardá a acordá reforme seriõse de imbunatãtire a sörtei aceloru popõre. Acest'a o declara chiaru pres'a en- glesã.

Nisce asemenea mesuri, promise prin hãtihumaiumuri și remase litera mõrta, se simtu necesarie adi chiaru în interesulu pacificu și financiaru alu Turciei. „Le Nord“ citēja documente prin care demonstrá că inca dela 1838 politiciii mari englesi, că Sir Henry Bul- wer și lord Palmerston au recunoscutu în principiu cá utile și necesaria o administrare provinciala autonoma în

diferitele pãrti ale imperiului oto- manu.

Cãndu venimu inse pre terenulu practiculu nu putemu a nu constatá di- ficultãțile ce se potu ivi și necesita- țea de a pasi cu prudentia și tactu.

Astfeliu vedemu actualmente că misiunea comisiunii tramisa de pu- teri la fati'a locului, insocita de co- misariulu otomanu Sever-pasi'a, nu-si põte indepliní cu succesu sarcin'a ei, din lips'a unoru capi recunoscuti de insurgenti cu care să trateze acea co- misiune. Acest'a amu prevediut'o și amu spus'o dela inceputu. În ade- veru insurgenti nu au o unitate de actiune și unu siefu cu autoritate re- cunoscutu de toti. Ei s'au formatu în bande de câte 1000 și câte 500 și facu resbelu de guerila, fãra a urmá unu planu determinatu. Intrunirea ce au avut'o capii insurgentiloru în mo- nastirea Kossierevo s'a imprasciatu fãra resultatulu, în urm'a scirei că in- surgenti au fostu goniti dela Trebinje. S'au vediutu ici, colo câte o procla- matiune prin diuariele slave; dara nu se scie pãna la ce punctu acele pro- grame suntu autorizate și formezza adevorãt'a espressione a vointiei in- surgentiloru și populatiuniloru crestine. S'a disu că Liubobraticu põrta numele de Voivodu alu Herzegovinei. Dara a- cest'a nu e unu titlu recunoscutu de toti insurgenti și de populațiunea cea imprasciatu si fugara din provinciile resculte. O corespondinț'a a lui „Standard“ spune că, în urm'a perde- riloru suferite de insurgenti, numitulu Voivodu este consideratu de tradatoriu și că aru fi standu retrasu în Mun- tenegru.

Tõte aceste sciri, lips'a de nõue victorii din partea insurgentiloru, și imprascierea lor, precum și lips'a de unu siefu cu care să se intielega co- misiunea puteriloru, facu că acele popõre crestine să nu põta obtenē atātu de multu pre cátu se sperá la inceputu dela Põrta. Neavendu cine să formedi și să sustiena dorinț'e aceloru populațiunii pentru organisa- reã loru viitorie, va remanea la in- tielepciunea reprezentantiloru puteri- loru și a comisariului otomanu, să stu- dieze la fati'a locului și să relateze opiniunile lor în favõrea creștiniloru și imbunatãtirei sörtei lor. Iera pu-

FCISIORA.

Geniulu și nebuni'a.

Nu trebuie să cređa cine-va că adevorulu este astfeliu, incãtu în mo- mentulu cându elu apare face să dis- para erõrea. Se pare, din contr'a, că o prejudecata irãdecinãtã aduce în tr'ensulu nu sciu ce farmecu care re- țiene spiritele și le impedeã de a in- tielege unu adevoru neasteptatu. De aceea nici nu trebuie să ne mirãmu cându, resfoindu analele sciințiloru, gãsim unu intervalu câte odatã con- siderabilu între epoc'a care a vediutu esindu la lumina unu adevoru și mo- mentulu care a vediutu consãntirea lui. Se face, în decursulu acesteii pe- riõde, unu telu de lucrare oculta în inteligentiã. Lucrulu care escitãse la inceputu o reprobare unanimã este în cele din urma discutatulu cu putienu sãnge rece, apoi pe rendu pe rendu sustienutu și aparatu; și în fine, dupã numeroșe schimbãri, lumin'a se face, valurile rutinei și ale ignorantiei cadu, și chiaru acelu adevoru, pre care ni- menea nu voia sa-lu recunõscã la in- ceputu, incepe sa devina o notiune vulgara, atātu de respãnditu incãtu i se dice că e o banãlitãte, și destinatulu põte elu însuși să servescã intr'o di de obstaculu și de prejudecata la unu progresu ulterioru.

Cãndu, suntu aprõpe trei-dieci de ani, d. Lélut, în mai multe uvrage remarcabile, „Le Démon de Socrate și l'Amulette de Pascal“, voi sa probeze că acesti doi ómeni cu geniulu trebuia

sã fia considerati cá presentandu câte- va din caracterele nebuniei, mirarea fu generalã; nu dõra pentru că vede- rile se le erau cu totul noi, dara ele nu fusese nici odatã obiectulu unei demonstratiunii atātu de regulate și atātu de sciințifice; de aceea și dlu Lélut fu mai parãsitulu. Câti-va ani mai tardiu, d. Moreau, din Tours, re- luã, largindu-o și generalisãndu-o, the- s'a dlii Lélut. De tõte pãrtile inse sa radicaãrã obiectiunii; semenã cu o revolutiune generalã. Dlu Flourens, în cursurile se le, denunțã acestã teo- ria cá un'a din cele mai funeste opere ale sciinției moderne și o confundã intr'o anathema comuna cu craniologi'a lui Gall și cu selectiunea naturalã a lui Darwin. Din tõte pãrtile, philo- sofi și psihologistii condannau o doctrinã care faceã din geniulu o ne- vrõsã și care puneã ómeni cá Cesaru și cá Richelieu alaturi cu epilepticii și cu maniacii. Dara, în dilele nõstre, tacerea s'a stabilitu putienu câte pu- tienu: este dara probabilu că ide'a si-a facutu drumulu seu, cá sa ne ser- vimu cu o espressione trivialã, și că nu va mai intempinã aceãsi mirare cá la ivirea ei. Afara de acestea, se pare că psihologi'a a intratu pre o cale nõua, și pre care ne este per- misu sa o credemu facendã. În locu sa se marginescã în studiulu lui eu, și intr'o metafisica înaltã, filozofii s'au reintorsu la observatiune, și fãra sa cada în esagerãrile scõlei sensualiste dela finele celui din urma secolu, ei au recunoscutulu ca fãptele sciinției physiologice, interpretate cu intielep-

ciune, puteau să fia de unu mareuju- toriu pentru studiulu consciinței și alu inteligentiiei omenesci.

Mai înainte de a raportã câte-va din probele ce vomu aduce în favo- rulu acesteii doctrine, trebuie mai in- tãiu sa o precisãm și sa o restrin- gemu: sa ne intielegemu asupr'a cu- vintelor mai înainte de a discutã ideile. Si mai înainte de tõte ce este geniulu, și cum 'lu põte cine-va deo- sebi de talentu? Apreciãtiunea va- riẽza la infinitu pre cátu tempu este vorb'a de intermediare; dara déca ia cine-va punctele extreme, confusiunea este imposibilã. Astfeliu este lucrulu siguru cã Napoleonu avea geniulu, cá si Schakspeare, cá si Moliere, cá si Aristote; nu este lesne de spusu în ce constã geniulu. Põte ca este unu nu sciu ce divinu, quid divinum, care este extraordinariu, aceã facultate de a concepe cu repediciune lucruri mari, de a imbrãtisiã totulu cu o singura privire, și de a se radica mai pre susu de cei-lalti ómeni prin repediciunea, profunđitatea, nouțãtea și estrem'a ju- stitãtia a ideiloru. Dara în ori-ce casu, acest'a este unu ce exceptionalu, care ne este mai lesne sa-lu intielegemu decãtu sa-lu esprimãm, și care scapa definitiunii.

Nici nu ne vomu încercã sa de- finimu nebuni'a; vomu dice inse că unu nebunu este unu individulu, ale câ- rui cugetãri suntu în desacõrdulu abso- lutu cu ideile comune, și care, prin ficșitateã aberatiunii se le falsitateã óre-cãroru sensatiunii imaginãrie, se isolēja, cá sa dicemu asiã, intr'o cu-

getare deliranta, și traiesce la o parte de omenire. De aceea este usioru de demonstratu că multi ómeni de geniulu, dintr'unu óre-care punctu de vedere, au fostu nebuni, și că atentiunea, me- mori'a și imaginatiunea extraordinaria care le-au datu glori'a au facutu din- tr'ensii, separandu-i de lei-lalti ómeni, nisce adevorati smintiti.

Ce omu de geniulu mai mare cá Blaise Pascal! Neavendu inca doi- spre-diece ani, elu 'și aratã aplecãrile se le extraordinãrie printr'unu tractatu asupr'a sunetului ce-lu compuse dupã ce a observatu că pahãrulu inctã sa resune indata ce-lu atingeã cine-va cu degetulu. Cãtu-va tempu dupã acẽ- st'a, tatalu seu refusãndu sa-lu invetie matematicele, elu otari sa le descopere, și formandu-si cercuri si linii pre care le numia renduri si bare, 'și demon- strã sie'si tãta geometri'a elementaria. Mai tardiu, la verst'a de siepte-spre- diece ani, dupã ce ceti în câte-va cãrti și vorbiã adese-ori cu mai multu geometri eminenti, elu compuse unu tractatu asupr'a sectiuniloru conice care puse în mirare pre Descartes. La nõue-spre-diece ani, elu inventã masin'a aritmetica. La dõue-dieci și trei de ani elu reincepũ experientiele lui Torricellu asupr'a greutãției aerulu- lui, le completã, le verificã și creã hi- drostatic'a... Apoi scrisu: „Lettres de un Provincial, les Pensées“; tõte ace- steã pãna la verst'a de trei-dieci de ani, cãci indata ce ajunsese la acestã versta, se afundã în misticismulu și nu mai produse nimic'a. Elu muri la

terile voru staruí în urma pre lángha Pórta a obtiené reformele necesarie.

Asteptámu dara a vedea ce seme-ne de víctia mai dâ însurectiunea, care nu credem ca se va potolí asiá de repede, precum credú depesiele turcesci. Vomú vedea déca volitarii din Serbi'a si Muntenegru voru mai continuá a trece în ajutoriulu însurgen-tiloru; si in fine asteptámu mai alesu a vedea ca ce mesuri de îmbunatatire voru propune comisarii puteriloru, pentru crestini, spre a judecá în urma despre asigurarea pácei in viitoriu,
„Press'a.“

Afacerea celor 63 milióne.

Diurnalulu „Berliner Börsen-Zei-tung“ organulu coticariloru din Ber-linu dela 30 ale curentei contine ur-matórea însciintiare:

„Cátra actionarii societátiei cáil-oru ferate române.

Precum este dejá cunoscutu prin presa, corpurile legiutórie din Bucu-resci, dupa o prealabila întielegere cu ministeriulu princiaru, si in urm'a aprobárei adunárei generale a societátiei de actionari ai cáiloru ferate române dela 7 Iuniu a. c. privitórie la emisiunea unui imprumutu cu prior-itátii cu colegatu sanctiunarea legale a acestui imprumutu, cu conditiune cá societatea sa cedeze in schimbu stat-ului românú o parte din cáile ferate. Ministeriulu princiaru s'a declaratú gat'a de a intrá in intrare cu socie-tatea pré acésta nóua basa.“

„Aceste propositiuni le-amú su-pusu unui esamenu scrupulosu; inse amú ajunsu in unanimitate la opini-nea; ca afara de mari greutáti mate-riale ce din punctulu de vedere a po-sitiunei societátiei, se impotrivescu acestei propositiuni, vendiarea unei párti a drumuriloru de feru aru cont-iené in sine o schimbare a scopului întreprinderi, si prin urmare aru fi contrariu statelor.“

„In vederea imposibilitátiei rea-lisárei conditiuniloru propuse, amú hotaritu prin urmare de a cere inca odata guvernului românú realisarea primitivei invoeli.“

„Cátra oficiulu afaceriloru straine alu Germaniei, amú adresatu petitiu-nea cá sa sustiena acestu pasu cu energia, si putemú sperá, ca întinsele

interese a unui mare numeru de ce-tatieni germani ce suntú colegate cu acésta afacere ne voru asigurá luarea in consideratiune a acestei petitiuni.“

Berlinu 28 Augustu 1875.

Consiliulu de supraveghiare si co-mitetulu societátiei de actionari ai cáil-oru ferate romane.“

X * * * * *
Dupa cum se vede, tíer'a se afla ierasi in fati'a unoru dificultáti de unu caracteru cu totulu administra-tivu, a cárór'a resolve se cere prin intervenirea guvernului germanu.

Nu ne indoimú cátsi de putienu, ca cestiunea se va resolvá conformu dorintiei consiliului de coticari si con-formu poruneci oficiului afaceriloru straine dela Berlinu, dela afacere inde-sistinti'a actualului regimú; suntemú curiosi inse de a vedé modulu cu care va reveni atátu regimulu cátu si cor-purile legiutórie asuprá acestei afa-ceri, pre cari însusi guvernulu dicea in sesiunea din urma a camerei, ca o considera cá curatu interioru admi-nistrativu.

Unii sustienu, ca se voru convocá corpurile legiutórie înainte de 15 Noemvre spre a dá o resolutiune de-finitiva acestei afaceri, adeca spre a schimbá votulu chiamatorulu in sen-sulu doritu de d. Bleichróder si Com-pañi'a.

In numerulu viitoriu vomú reveni asuprá acestei cestiuni mai pre largu.

Pana aici „Poporulu“ „F. Bl.“ are o corespundintia din *Bucuresci*, carea dice ca min. Boerescu va propune unu planu, dupa care sa cum-pere statulu Romani'a tóte drumurile de feru dela societatea de actiuni din Berlinu (odinióra Strousberg) pentru cá sa inceteze odata tóte reclamatii-nile din partea societátiei si ca pla-nulu acest'a este spriginitu de consu-lulu nemtiescu. Se întielege ca pro-iectulu are sa tréca prin corpurile legislative.

Cuventarea

de incheiere tienuta in 17 Augustu st. v. 1875 in Alb'a-Iuli'a de conducatorulu cursului supletoriu Teodoru Popu.

(Fine.)

Aceste cuvinte pline de cea mai

verst'a de trei-dieci si nóue ani, dupa nisce suferintie grósnice.

Ei bine, acestu mare omú, alu cáruu geniú pré de tempuriu este a-própe de necreditu, avea in puter-nicii sei creeri germeenii nebuniei, si este de ajunsu, spre a se convinge cine-va de acésta, sa cetésca amenun-tele pre care, intr'o biografia remasa vestita, Gilberte Pascal (d-n'a Parier) ne-a dat'o despre sanatatea fratelui seu, si savantele conclusiuni ce d. Lélut a trasu din ele. Blaise Pascal erá bolnaviciosu si suferinde: erá un'a din acele organizatiuni nervóse, in fer-bere continua, care au nenorocituulu privilegiu de a audí scártaindu in ori ce momentu resorturile masinei lorú. (Maine de Biran). Ce idei bizare! Ce conceperi delirante nu avú elu! Nu voíá sa bea decátu apa calda, ne po-vestesce sor'a sea, si tóte beuturile ce elu bea, le incaldiá astfelu încátu des-gustá pre tóte persónele care-lu in-cungirau. Mai tardiu, dupa faimo-sulu accidentu dela puntea Neuilly, care n'a avutú tóta influinti'a ce voíá sa i se atribue, elu fu apucatú de o adevărata nebunú. Elu credea ca este necontentu urmaritu, vedea o pra-pastia alaturi cu sine, spre a se ga-rantá contr'a ei, elu puneá unu fotoliu care-i ascundea vederea acestui peri-colu imaginariu. Nu este óre acésta o adevărata halucinatiune? Si mai avemú óre trebuintia sa staruimú asu-pr'a acelu talismanu ce elu purtá aternatu la gátulu seu, care trebuíá sa-lu apere de flacarile iadului, si pre care

scrisese nisce frase neintielese, in care se vedea unu misticismu delirantu?

In adevėru, ce este aci care aru poté sa ne surprinda? Acea esistentia tempuria, turmentata, fricósa si atátu de fecunda, poté ea óre sa intre in cadrulu comunu alu vietieloru ordi-narie; si este permisú sa compare cine-va pre Pascalcugetandu la greu-tatea aerului, cu unu june de verst'a sea, reu scolaru de retorica? Ce este de comunu între aceste dóue inteli-gintie, si scolarulu nu va poté elu suride de mila vedendu unu copilu de verst'a sea, care cautá sa desco-pere cele mai grele probleme de fi-sica? S'aru poté aprópe esprimá acé-sta intensitate a cugetárei care apropia geniulu de nebuniá, dicendu ca, la ómenii de geniú, inteliginti'a este reu ecuilibrata.

Sa ne inchipuimú, in adevėru, unu omú ordinaru, avendu unu mestesiugu liniscitu, ingrigindu de afacerile sele cu regularitate, ne avendu alta ambi-tiune decátu sporirea micii sele averi, cunoscendu fórte bine totú ce se ra-porta la ocupatiunile sele exactu si mesuratu in tóte, întielegendu totu ceea ce lu privesce, ne cautandu sa petrunderia câte-va din problemele care lu impresóra din tóte pártile, satisfá-cutu de ideile banale ce intertempina in drumulu seu, si primindu-le spre a regulá conduita sea; acestu omú va avé o inteligintia bine ecuilibrata. Elu nu va avé acea iresistibila necesitate de a cunósce si acea pofa fára margini de gloria si de ambitiune, care tur-

mare insemnatate trebuie cu o indoita credintia, iubire si pietate, sa le in-tórcemú astadi asuprá marelu lorú A. Siagun'a, a contemporaniloru, con-lucatoriloru si urmatoriloru sei celoru bravi. E bine fratiloru! dara cu ce le vomú sci noi multiamú pentru atátea bunatáti versate cu abundantia asu-pr'a nóstra si a poporului nostru? Eu asiá credú, ca toti barbati nostri cei mari nu potú sa fia multiamiti cu ori si ce daruri le-amú aduce, fára nu-mai si numai, déca ne vomú implini noi fia-care, chiamarea nóstra cu scum-petate, cu acuratetia si cu consciintia; cáci si sf. scriptura in fórte multe lo-curi astfelu ne îndémna si demanda.

Acum dloru si fratiloru! dupa ce ne-amú convinsu pre deplinu ca in-structiunea si educatiunea — scól'a, — este totulu, apoi trebuie sa fimú asemenea deplinu convinsi, ca chia-marea nóstra este cea mai delicata si fina, cea mai nobila, cea mai marétiá, cea mai crestinésca, dara apoi totú deodata si cea mai spinósa si mai grea; prin urmare noi trebuie sa fimú cu cea mai mare precautiune la im-plinirea ei.

Standu lucrulu astfelu, de sine se întielege, ca noi sengurateci si iso-lati nu ne vomú poté cunósce chia-marea nóstra pre deplinu si prin ur-mare nici nu o putemú implini; ci numai si numai prin convorbiri, des-bateri, frecári si conversári unii cu alti, in adunári, societáti si confe-rintie convocate spre acestu scopu.

„Amú alergatu la semnu pentru pretiulu chiamárei celei inalte a lui Ddieu, in Christosu Iisusu.“ Da! fra-tiloru, amú alergatu multi, din mai multe párti la semnu si ne-amú intal-nitu aici. Vedú ca d-vóstra a-ti venitu in numeru frumosu (41) vedú ca a-ti avutu placere, sciú ca a-ti avutu rab-dare; vedú si sciú ca v'ati implinitu chiamarea in asta privintia; prin acé-st'a mie mi-ati causatu o deosebita placere, bucuria si mangaiere; dara credú ca totú asemenea si tuturoru mai mariloru nostri. Deci cá semnu alu bucuriei mele, nu potú alt'a a face, decátu sa strigu din tóta anim'a es-clamendu-ve unu întreitu: sa traiti! domniloru si fratiloru invetiatori, cá sa puteti inca multi fericiti ani versá lumina in poporu si indiestrá teneri-meá cu o cultura adevėrata!!! —

mentéza pre ómenii de geniú. Si déca acestu omú este in presentia unui Pascal séu a unui Newton, de siguru ca elu va avé dreptulu, comparandu-se cu densii, sa gasésca ca ratiunea cea buna este mai curendu in inteliginti'a sea decátu in aceea a acestoru ómeni mari. La densii, in adevėru, elu va recunósce o vioiciune de conceptiune, o imaginatiune stranie, care iesu din marginile vulgare si care se gasescu adesea la cei smintiti. Ei suntú do-minati de o cugetare fugósa care ii tirsce dincolo de adevėratele limite si care, prin acea chiaru ca ii face sa produca lucruri mari, póte sa le in-spire conceptiuni delirante si haluci-natiuni (aiurári).

Déca cercetámu in ce consta acestu ecuilibru alu facultátiloru intelectuale care parú ca constituie bunulu simtiu si perfect'a ratiune, si care este toc-mai contrariulu alienatiunei mintale, vedemú ca se compune din dóue ele-mente principale; de o parte, just'a apretiare a fenomenelorú esterióre; de alta parte, grij'a eveneminteloru dílnice care ne impresóra. La cei nebuni, — nu mai este trebuintia sa o spunemú, — aceste dóue functiuni intelectuale suntú cu totulu turburate; suntú in-capabili sa se ocupe de afacerile lorú, sa-si ingrigésca averea lorú, si de alta parte, fenomenele esterióre suntú pen-tru densii o oglinda vecinica, in care vedú aparitiunile cele mai fantastice. La ómenii impoverati de o cugetare inalta, ficsitateá atentiunei si supra-activitatea imaginatiunei aducé

Alta este inse întrebarea fratiloru, cându 'mi reintorcu si aruncu privi-rea asuprá mea însumi. . . . Eu cá unulu dintre cei mai mici, fuseiu in-sarcinatu de Pré Ven. nostru Consis-toriu archidieceasanu, cá senatu scolas-tecu Nr. 1522 (scol.) 1875 eu condu-cerea acestui cursu supletoriu. Amú primitu acésta sarcina cu placere si bucuria mare, pentrucá m'amú sem-titu in puteri a corespunde recerin-tieloru; amú ascultatú ordinulu si me amú supusu vointiei mai mariloru mei si „amú alergatu la semnu;“ dara nu sciú, déca amú potutu satisfacé „chia-márei mele pre deplinu, ori nu !! acé-sta dejudecare cade in competintia domniiloru vóstre si a mai mariloru nostri. Eu din parte-mi me mangaiú, si me bucuru, ca încátu amú potutu; încátu m'au ajutoratu cunoscinti'a mea teoretica si practica, amú satis-facutu; séu celu putienu amú facutu atát'a încátu consciinti'a mea nu me mustra, ci din contra me mangaié. (In decursulu prelegeriloru, adunarea s'au esprimatú mai de multe ori, a fi deplinu multiamita cu conducerea.)

In fine amú sa repetezu fórte pre scurtu, cele pertractate in decursulu prelegeriloru acestui cursu supletoriu si sa ve îndemnu: Fiindu ca instruc-tiunea fára educatiune e mórtá, cá si trupulu fára de sufletu, ba inca e fórte periculósa; apoi fiindu ca educatiunea fára disciplina — dupa mine, — n'are nici unu întielesu, asiá dara tieneti minte fratiloru înainte de tóte:

1. Introduceti in case, in scóla, in bisericá si afara — in genere, — disciplina regulatá!

„Junimeá dóue virtuti neaperatu trebuie sa duca cu sine din scóla: spiritulu de disciplina si dedarea la lucru séu munca“ dise *Principele de Orleans.* („Albin'a“ Nr. 53 1875.)

2. Staruiti din tóte poterile pen-tru a inzestrá pre scolarii d-vóstre cu o educatiune buna si adevėrata, cu o crescere religiósá-morala, cáci acestea suntú fundamentulu edificiiului cultu-rei generale.

3. Staruíti pentru invetiatura si instructiune, pentru latirea luminei si culturii între junime si poporu diu'a si nópteá!!!

Aceste trei combinate si esecu-tate treptatu, cu energia si consciintia ne voru dá rezultatele cele mai îmbu-

la'si resultatú. Sa luámú dóue esemple ilustre: Newton si Goethe. Newton avé facultatea atentiunei impinsa la unu asiá de mare gradu, ca in unele momente elu se isolá cu totulu de lumea esterióra. Pre tempulu compu-neri principiiloru sele elu remase dóue-dieci si patru de óre la lucru, fára a mancá, fára a bea séu a dormi. Concentrarea cea prodigiósá a cog-étárei sele asuprá sciintiei abstracte lu facéu de o distractiune vrednica de mirare. Intr'o dí, elu luá degetulu ne-pótei sele, care cetea lángha densulu, si voí sa-si curetie cu elu luléu'a. Se scie, afara de acestea, ca elu erá su-pusu la ametieli. Ori de câte ori mer-gea in trasura, elu se apucá de amen-dóue usile si întindea bratiile sele de amendóue pártile cá sa nu cada. Re-mase trei luni intr'o nebuniá completa, si 'si pierdú pentru mai multu tempu memori'a. Esemplulu lui Goethe este totú atátu de remarcabilu; elu avú in faptu o adevărata halucinatiune. Elu vediú intr'o di propriulu seu chipu venindu-i înainte, dupa cum ni o spune însusi in memoriile sele. Elu poté sa chime dupa vointia pre cutare séu pre cutare personagiú mare, si aceste vedenii treceau pre dinaintea ochiloru sei, lucrau se miscau cá persóne na-turale. Inchidendu ochii si aplecandu capulu, vedé flori de totu feluulu care urmau un'a dupa alt'a cu intiéla, in-fatisiandu colorile cele mai vii si pri-virile cele mai variate.

(Va urmá).

curatorie, mai maretie si mai splendide.

1. „Acum multiamita fia lui Ddieu si celui ce ne-au facutu totu-déun'a „biruitori in Christosu!!!“ 2 corint. 2 v. 14.

2. Multiemita prea vener. consist. si tuturoru mai mariloru nostri!!

3. Multiamita pré onor. domnu prot. Alesandru Tordosianu, on. domnu Georgiu Bergheanu si tuturoru bravoru locuitori si cetatieni, cari ne-au cuprinsu si primitu cu placere!

Si acum domniloru si fratiloru!! „Tempulu despartirei mele s'au apropiatu; lupta buna m'amu luptatu, curgerea amu implinitu si credinti'a amu paditu.“ 2 Timot. c. 4 v. 7.

Teodoru Popu.

La acést'a cuventare respunde dlu inuetiatoriu Ioanu Benn'a, prin urmatatoriulu discursu:

Prea stimati presenti! „Unirea face puterea. Acést'a e unu adeveru, de care fiindu petrunsa lumea de astadi a inceputu a se asociá pre tóte tere-nele vietiei omenesci, a pune umeru la umeru, cá astfelu cu puterile unite sa póta invinge mai cu usurintia greutátile si sa póta obtiené rezultate mai stralucite, amu disu, pre tóte tere-nele vietiei, prin urmare si pre terenulu educatiunii.

Petrunsu de acestu adeveru nemuritoriu si multu regretatulu archiereu Andreiu, a introdusu conferintiele inuetiatoresci, cari se tieneau de inuetiatorii fia cáruu tractu ppresbiteralu separatu. Prin acele conferintie s'a facutu inceputulu asociárei puteriloru la noi romanii pre terenulu invetiamentului poporalu. Si adunarea nóstra presenta, ce este ea alt'a decátu conferintia inuetiatorésca adusa la unu gradu mai inaltu de desvoltare! Caci déca este adeveratu, ca unde e unulu nu-e putere, si unde-su doi puterea cresce, prea adeveratu si prea inveveratu trebuie sa fia si aceea, ca puterea unei conferintie compuse din inuetiatorii unui singuru tractu nu se póte mesurá nice odata cu fortiele unei conferintie, la care se intrunescu inuetiatori din doue, trei séu mai multe tracturi, cum suntemu buna óra noi adunati aici la cursulu supletoriu. Intr'adeveru putemu afirmá, ca prin asociare puterile individuali se urca la o potentia mai inalta si prin acést'a conlucrare armonica a mai multoru individi intruniti spre unu scopu atátu de salutariu, cum este scopulu educatiunii poporalu, vomu ajunge siguru la rezultate mai remarcabile pre acestu terenu.

Si ce semnifica cuventulu: cursu supletoriu? Unu cursu, prin care sa ne cástigamu unu suplementu, o intre-gire a cunoscintieloru nóstre pedagogico-didactice de mai inainte séu, dupa cum numescu germanii atari cursuri, unu cursu pentru cultur'a ulterióra. Caci precum totu organismulu din lume vietuindu consuma nutrementele ce le au luatú odata la sine, asiá si spiritulu omenescu. Spiritulu inuetiatoriului fungándu, consuma nutrementele ce lea capetatú in institutetele teoretice. Impresuniile ce le a primitu se stergu succesivu, ideile se intuneca un'a prin alt'a si de aceea trebuiescu reimprospetate prin altele, va sa dica, spiritulu are lipsa de nóe nutrimente si nedándu-i se elu va trebui sa langediesca, sa-si curme activitatea. Unu atare nutrementu se da spiritulu prin conveniri instructive dese si o atare intrunire instructiva este fara indoiala cursulu supletoriu.

Eata dara idea cursului supletoriu; éta motivulu si totodata si scopulu lui!

Motivulu este rationalu, scopulu salutariu. Cursulu supletoriu este o institutiune, carea precum ni a aratatu pucin'a pracsá din dilele trecute, va avea cele mai fericitérie urmari pen-

tru scólele nóstre. Si, cá sa revenimú la inuetiatoriulu acestoru conveniri instructive, trebuie sa marturisimú, ca e mare perderea, ce a suferitu intre alte si invetiamentulu nostru prin mórtea acelu prea demnu archiereu care a pusú temeíulu acestei institutiuni salutarie! O perdere acést'a, carea eu nu sum in stare a o infatisiá mai fidelu, decátu aplicandu cuvintele, ce le a pronunoiatu Bórne asup'á celebrului literatú germ. I. Paul; „Ostea a apusú si ochiulu acestú secolu se va inchide inainte de ce dens'a va reaparé, caci in cariere largi ambla geniulu luminatoriu si abia mai tardiu stranepotii voru salutá cu bucuria, de cea-ce s'au despartitu plangendu parintii gelitori. Si o coróna a cadiutu de pre capulu unui rege!... si unu pontifice inaltu a reposatu! Vomú deplánge pre acéla care ni-a fostu o suplinire si acum 'ni-a devenitu nesuplinibilu. Fiesce-care tíera a capatatu pentru ori-ce lipsire trista óre-care rebonificare imbucurátoria. Nordulu fara anima — poterea sea de ferú; sudulu morbulentu — sórele seu aurii; intunecós'a Spania-credinti'a sea; Francesii cei tigoritori se delectéza cu imbelsiugatulu loru umoru si negur'a Angliei o luminéza libertatea. Noi amú avutu pre Andreiu si nu lu mai avemú, intrensulu amú posesu: taria, blandetia, credinti'a... Acést'a este stéu'a. care a apusú: credinti'a cerésca, carea ni-a stralucitu stingándu-se.

Acést'a e corón'a, ce a cadiutu: corón'a iubirei, carea domniá pre celuce o purtá, cum si pre toti, cari i erau supusi... Acést'a este inaltulu pontifice in templulu románu — densulu a repausatu si devotiunea nóstra numai are talmacitoriu“

Acesteá suntú cuvintele, prin cari am creditu ca celu putienú aprosimativu voiu potea dá expresiune acesteí perderi mari. In fapta inse pietatea, ce o detorimú scumpulu nostru defunctu, nu o potemu manifestá intr'altu modú mai demnu, decátu prin aceea, ca vomu aprecíá institutiunile, vomu folosi cu scumpetate midilócele mostenite dela densulu. Prea venerabilulu Consistoriu archidiecesanu a implinitu acesta santa detorintia, cándu a dispusu tienerea acestú cursu supletoriu, pentru care pasu credu, ca cu toti ne simtímú oblegati a-i aduce cea mai caldúrosa multiamita. (Urméza unu unanimu „sa traiasca.“)

Dar, stimati colegi, e sciutu, ca ori-ce lucru, fia acéla cátu de bonu in sine, déca nu se intrebuintiaza cum se cade, nu aduce folosu. Déca cursulu nostru supletoriu din astu anu si-a ajunsú scopulu, spre carele este menitu, acést'a avemú sa o multiamimú atátu reverendissimulu Domnu protopopu, A. Tordosianu, carele ni a sprijinitu, cátu si Domnulu T. Popu, carele ni-a condusu, pentru ceace binevoiasca dd-sele a primi multiamit'a-ne prin unu „sa traiasca!“ (Urméza de trei ori „sa traiasca“).

Concursu.

Pentru ocuparea statiunii parochiale Ungureni de clas'a a III protopresbiteratulu Solnocului de susu; se escrie concursu pána la 5 Octombre st. v. a. c.

Venitele parochiali suntú urmatórele:

1. Dela 227 familii cate 20 cr. biru anualu.

2. Folosinti'a fenului si a pómeloru din cimiteriulu bisericeí la olalta socotite dau unu venitu anualu de 30 fl. v. a.

3. Tacs'a usitata dela umblarea cu crucea la Botezulu domnului 10 fl. v. a.

4. Alte tace stolare computate facu sum'a de 200 fl. v. a.

Tóte acesteá la olalta computate dau unu venitu anualu de 285 fl. v. a. 40 cr.

Concurentii au asi trimate petitiunile lorú la subscrisulu pána la terminulu pusu, instruate in sensulu Statutulu organicu si alu concluseloru sinodulu din anulu 1873 in privinti'a intregirei parochieloru.

Cupsieni in 4 Septembre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Samuilu Cupsi'a, protopopu gr. or.

Concursu.

In urm'a milostivei ordenatiuni Consistoriale din 17 Iuliu 1875. Nr. 2134 si in legatura cu decisiunea sinodala din 11 Aprilie 1874. Nr. Protocolulu 27, se deschide prin acést'a Concursu pentru ocuparea postulu de protopresbiteru definitivu in tractulu protopresbiterale alu Mediasulu, cu terminulu pána la 5 Octombre, 1875. vechiu.

Emolumentele suntú:

1. Competintiele protopresbiterale si tacele obicinuite pána aici in tractu.

2. Dela 1 parochia gr. or. din Mediasiu:

a) Canonica portiune de fenatiu si aratura constatátore din 4 Jugere si 800. stangeni □;

b) Venitele stolare obicinuite.

c) dela 105 familii cáte 20 cr. v. a. din care o tertialitate e a cantorulu.

d) Cuartiru cu dóue incaperi si cu o siura si gradina de leguma.

Doritorii de a competá la acestu postu suntú poftiti a asterne concursele lorú pána la terminulu pusu la Venerabilulu consistoriu archidiecesanu instruite cu documintele recerute prin dispositiunea Stat. organicu §. 53 despre absoIvarea studioloru gimnasiali si teologice, despre servitiile bisericesci si scolastice de pána acum in archidieceasa, respec. se corespunda dispositiuneloru provisorici § 16. a, ale sinodulu archidiecesanu din 1873, séu celoru din an. 1874. Nr. protoc. 27.

Mediasiu in 14 Augustu 1875.

Comitetulu tractulu protop. gr. or. alu Mediasulu prin

Dionisiu Chendi, adm. protop.

Dionisiu Romanu, notariu.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu protopresbiterale in propopiatulu nou constituitu alu Treiscauneloru, cu resiedinti'a in Sepsi Sant-Georgiu, in sensulu ordinatiunei consistoriale dto 17 Iuliu a. c. Nr. 2134, se escrie concursu cu terminulu pána in 5 Octombre a. c.

Emolumentele suntú:

Tacele legali impreunate cu functiunile protopresbiterali.

Competitoriú voru avea a asterne pána la terminulu amintitu la Preaverabilulu consistoriu archidiecesanu concursele instruite amesuratú prescrieloru statutulu organicu § 53, aline'a din urma producéndu testimoniile despre absolvarea studioloru gimnasiali si teologice, precum si despre servitiile bisericesci si scolastice, ce au prestatu archidiecesei, respective se corespunda dispositiunei sinodulu archidiecesanu din 1874. Nr. protoc. 27 I si sa aiba cunoscinti'a limbei magiare.

Brasiovu in 11 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu protopresbiterale.

Ioanu Petricu,

protopopu, cá comisariu consistorialu.

1—3

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. de cl. III din Rusioru cu fil'a Dealulu babei, — in propopiatulu Hatiegului, — se deschide prin acést'a concursu pána in 5 Octombre st. v. a. c.

Emolumentele suntú:

a) Casa parochiala si 6 jugere pamentu aratoriu si fenatiu;

b) Dela 110 fumuri din parochia cáte dóue ferdele de cucuruza si dóue cupe de vinu — mustu; iéra dela 30 fumuri din filia cucuruzulu se platesce in bani;

c) Stolele indatinate.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá concursele lorú pána la terminulu amintitu — la subscrisulu.

Hatiegu in 4 Septembre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Ratiu, protopopu.

1—3

Ad nr. 184/1875.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. Teliu, protopresbiteratulu Heghigului, constatátore din 230 familii, dintre cari 40 neorustici — se escrie concursu pána la 5 Octombre a. c. esclusivú, cándu va fi si alegerea.

Emolumentele suntú:

1. Casa parochiala cu 2 incaperi si bucataria, gradina de legumi si pomi; grajdu si siura.

2. Portiune canonica de 4 jugere si 803 % □.

3. Dela 180 familii cáte un'a ferdela cucuruza sfermatu; iéra dela 40 neorustici cáte o di de lucru.

4. Lemnele de focu trebuincióse si

5. Veniturile stolari usuate pána acum, — cari tóte computeate dau unu venitu siguru anualu de 402 fl. 50 cr. v. a. — pre lánge acesteá din buna vointi'a poporalu, cáte unu caru de gunoiu dela familiele cu vite tragátorie.

Doritorii de ocupá acésta parochia suntú avisati a-si asterne suplicele lorú instruate in sensulu § 13. din Statutulu org. la subscrisulu, pána la terminulu susu indicatu.

Elópatak in 4 Septembre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu

Ioanu Mog'a, Adm. prot.

1—3

Concursu.

Pentru ocuparea statiunii protopresbiterale in tractulu greco-orientalu Turd'a superióra (Gurgiului) in conformitate cu inalt'a ordinatiune consistoriale dto 17 Iuliu a. c. Nr. 2134 se escrie concursu cu terminulu pána la 30 Septembre a. c.

Emolumentele suntú:

Venitele protopresbiterali usuate.

Concurentii voru avea a asterne la Ven. consistoriu archidiecesanu pána la terminulu amintitu atestatele despre absolvarea studioloru gimnasiali cu esamenu de maturitate si a studioloru teologice, precum si despre servitiile bisericesci si scolastice ce au prestatu archidiecesei, eventualminte sa corespunda dispositiunei sinodulu archidiecesanu din 1874. Nr. protoc. 27 I. de sine intielegendu-se ca concurentii carii suntú academisti séu au vre unu gradu academicu in teologia séu filosofia, voru fi preferiti.

Din siedinti'a comitetulu protopresbiteralu alu tractulu Turd'a superióra.

Ded'a in 10 Augustu 1875.

Vasilii Popovicu m. p.

Adm. ppescu.

Teodoru Popescu m. p.

1—3

Concursu.

In comun'a Vinerea protopresbiteratulu Orestiei se afla dóue posturi de inuetiatori in vacantia cu léfe anuale pentru 1-a de 200 fl. v. a. din cass'a alodiale — cortelu naturalu si 5 orgii de lemne de focu; pentru alu 2-a 150 fl. v. a. din fondulu scolaru — cortelu naturalu, 5 orgii de lemne cu incalditulu scóleloru cu totu, pentru carii se escrie concursu pána la 28 Sept. st. v. a. c. cándu va fi si alegerea pentru ambii inuetiatori.

Doritorii de a ocupá un'a séu cea-lalta statiune inuetiatorésca suntú poftiti a-si tramite cererile si adevertientele lorú in sensulu Stat. org. la subscrisulu pána la terminulu scrisu.

Orestia, 27 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Nicolau Popovicu, protopresbiteru.

3—3